

Uitzicht vanuit de
historische spoorlijn
Sulmona-Isernia.

Rechts: het stadje
Venafro gezien
vanaf het kasteel
van Pandone.

NIET VERDER VERTELLEN

Ergens aan de achterkant van de 'laars' ligt een vergeten stukje Italië. Zo vergeten dat het bestaan ervan een nationale grap is geworden. Een Facebookpagina met de titel 'Ik geloof niet in het bestaan van Molise' trok de aandacht van Liza Karsemeijer. Ze ging op onderzoek uit.

tekst en fotografie
LIZA KARSEMEIJER

De binnenplaats van Dimora del Prete, Venafrò.

ETEN

Van oudsher zijn de Molisanen een volk van herders en boeren. Hun bekendste specialiteit is *caciocavallo*, een typische, peervormige kaas van koe- of schapenmelk. Bezoek bijvoorbeeld de eeuwenoude ambachtelijke kaasmakerij van Franco di Nucci in Agnone. Ook witte truffels en paddenstoelen zijn typische streekproducten: denk dus ook eens aan een truffeljacht met een truffelzoeker en zijn hond.

constructies bedekt met leem waar later brons in wordt gegoten – die tot aan mijn schouders komen. Aan de muren hangen gereedschappen en mallen met religieuze taferelen en decoraties die op de klokken worden aangebracht. ‘Er is geen school om het vak te leren; je leert het door te doen,’ legt Marinelli uit. ‘Daarom is het belangrijk dat we het ambacht generatie op generatie blijven doorgeven, anders gaat de traditie verloren.’

VENETIË VAN HET ZUIDEN

Agnone en het museum van Marinelli bevinden zich in Alto Molise, de bergachtige binnenlanden van de regio. De geschiedenis van het plaatsje voert terug tot de Samnieten, een groep stammen die van de zesde tot de derde eeuw v.C. woonde in de bergen die tegenwoordig deel uitmaken van Molise, Campanië en de Abruzzes. Ze waren geduchte tegenstanders van de Romeinen maar werden in 290 v.C. uiteindelijk toch door hun rivaal verslagen. Op de overblijfselen van hun nederzettingen, waarvan een deel nog steeds te bewonderen is bij de archeologische vindplaatsen in het nabijgelegen Pietrabbondante, bouwden de Romeinen het stadje Agnone.

In het historische centrum met charmante kronkelstraatjes zijn de Venetiaanse invloeden nog te herkennen. Ze zijn een herinnering aan

1 Terras van het historische hotel Dimora del Prete, Venafrò.

2 De rode zaal van Dimora del Prete, een historisch palazzo in Venafrò.

de rijke familie Borrello, die hier in de twaalfde eeuw neerstreek met een groep ambachtslieden in hun kielzog, die er werkplaatsen en ateliers openden. De Venetiaanse leeuwen op de façades van de stenen huizen verwijzen nog naar die tijd, net als de ateliers van metaal- en goudsmeden.

Vanuit het Belvedere la Ripa kijk ik uit over de omliggende vallei. Naast me speelt een groep bejaarde mannen een potje petanque, maar ik ben meer geïnteresseerd in het uitzicht, dat zo uit een prentenboek lijkt te komen: groene, glooiende heuvels met enkele witte huisjes tegen een achtergrond van grijze bergtoppen die goud oplichten in de ondergaande zon. Terwijl ik hier sta, kan ik bijna niet geloven dat deze regio amper toerisme kent: dit landschap doet niet onder voor dat van trekpleisters als Toscane.

APPELTJE VOOR DE DORST

Het valt niet mee om jongeren in Molise te houden: zoals veel plattelands-

gebieden in Zuid-Italië kampt Molise al jaren met leegloop. Familiebedrijven verdwijnen en dorpen raken uitgestorven. Maar gelukkig zijn er meer en meer initiatieven om het tij te keren: Melise bijvoorbeeld, een kleinschalige, biologische appelteler vlak bij de grens met de Abruzzes. Het bedrijf begon zo'n twintig jaar geleden met het opknappen van braakliggende landbouwgrond bij het dorpje Castel del Giudice. ‘We hebben inmiddels veertig hectare met dertien soorten appelbomen, waaronder eeuwenoude, inheemse soorten,’ vertelt de jonge Emanuele Scocchera, die zelf sinds een paar jaar bij het bedrijf betrokken is.

Sinds eind 2019 is er nog een piepjonge onderneming bij gekomen: microbrouwerij Malto Lento. ‘Het was voor ons een logische uitbreiding op onze activiteiten. Veel van de machines en het land om gerst te verbouwen hadden we al,’ licht Scocchera toe.